

– пріоритетний характер виконання кінцевих цілей регулювання регіонального економічного розвитку аграрного сектора та другорядність самого механізму управління, що означає можливість і необхідність зміни і коректування механізму в разі його невідповідності потребам державного управління;

– динамічний характер механізму регулювання, обумовлений варіативністю параметрів регіонального економічного середовища і загальної ринкової кон'юнктури, що впливає на процес визначення цілей і застосовуваних методів управління;

– взаємопов'язаність і взаємообумовленість етапів реалізації управлінського процесу, пов'язана з ієрархічністю суб'єктів управління розмежуванням їх повноважень;

– досить жорстка міра регламентованості процесу функціонування механізму регулювання, обумовлена необхідністю зовнішнього контролю з боку суб'єктів управління і незалежних громадських структур;

– дискретність інституціонального механізму управління, пов'язана із складністю керованих процесів і поступовим нерівномірним проявом синергетичного ефекту від взаємодії елементів регулювання;

– циклічність процесів функціонування інституціонального механізму регулювання, що відображає безперервність і повторюваність регламентованих етапів реалізації управлінських процесів незалежно від їх тимчасових і якісних характеристик;

– висока залежність життєздатності та ефективності механізму від якості ресурсів державного управління, компетентності суб'єктів управління та адекватності сприйняття регіональним соціально-економічними середовищем конкретного управлінського процесу і системи регулювання в цілому;

– прозорість інституціонального механізму регулювання як необхідна умова підвищення ефективності та соціальної орієнтованості заходів державного управління економічними процесами та формування регіональної економічної політики.

Беручи до уваги факт цільової орієнтованості інституціонального механізму регулювання регіональних соціально-економічних процесів в аграрному секторі, сам управлінський процес подається як поетапна реалізація стратегічних заходів регіональної економічної політики, що формують основу переходу до якісно нового рівня розвитку, а також конкретних заходів програмного характеру, що визначають досягнення цілей за певними напрямками застосування управлінських ресурсів. Отже, процес функціонування інституціонального механізму регулювання, на наш погляд, можна представити у вигляді схеми реалізації проекту. Таким чином, система регулювання регіонального аграрного сектора економіки за своїми цілями реалізується за допомогою комплексу проектів, які, в свою чергу, реалізують ті чи інші сторони і аспекти інституціонального управління. У результаті, кожна підціль регулювання є основою окремого проекту, який реалізується за допомогою системного механізму, побудованого під особливості, умови і цілі конкретного проекту і має стандартну структуру.

Висновки. В цілому, проектний підхід до інституціонального механізму регулювання дозволяє підвищити його ефективність і більш точно визначати орієнтири регіональної економічної політики щодо управління аграрним сектором виходячи з наявного потенціалу та з урахуванням мінливих чинників соціально-економічного середовища.

Література

1. Присяжнюк М. Про необхідність і напрями поглиблення аграрної реформи / М. Присяжнюк, П. Саблук, М. Кропивко // Економіка України. – 2011. – № 6. – С. 4–16.
2. Гайдучкий П. І. Аграрна реформа в Україні / П. І. Гайдучкий, П. Т. Саблук, Ю. О. Луценко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
3. Корецький М. Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці : монографія. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 260 с.
4. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України / за ред. П. Т. Саблука, В. Я. Мель-Весесяка. – К. : ІАЕ, 2002. – 60 с.

УДК 334.012.82+339.922

Г. В. КОЗАЧЕНКО, Л. Е. ШУЛЬЖЕНКО

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, м. Луганськ

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На основі дослідження сучасних тенденцій розвитку інформаційних комунікаційних технологій, досвіду створення стратегічних альянсів виявлені ключові характеристики стратегічних альянсів і основні напрями їхнього формування у сфері інформаційних комунікаційних технологій.

Based on researches of modern tendencies of informational communicational technologies development and the experience of making the strategic alliances the key characteristics of such strategic alliances are determined and the main directions of their making in the sphere of informational communicational technologies are considered.

Постановка проблеми. До 80-х років ХХ ст. була відсутня достатньо чітка картина утворення стратегічних альянсів. За деякими даними в 1970 році в світі налічувалося близько 120 альянсів, в 1975 р. – майже 85, а в 1979 р. – 65. Починаючи з 1980-х рр. спостерігалася стійка тенденція зростання числа міжнародних альянсів, які утворювалися переважно американськими, японськими і європейськими компаніями [3]. Протягом 1988–1995 рр. кількість альянсів у світовій економіці зростала на 25 % щорічно. Після цього у створенні стратегічних альянсів наступило затишшя, яке наприкінці 2007 р. змінилося зростанням уваги до цієї форми інтеграції. Сучасні тенденції утворення стратегічних альянсів характеризують їх зростаючу популярність. Стратегічні альянси створюються в різних галузях промисловості або на їх стику. Найбільшу кількість стратегічних альянсів утворено у фармацевтиці, біотехнології, інформаційних комунікаційних технологіях, автомобільній промисловості. Досвід їхнього створення необхідно вивчати, тому що рано чи пізно, але українські товаровиробники стикнуться з необхідністю брати участь у стратегічних альянсах. Адже така участь є чи єдиною можливістю наздогнати передові економіки і брати участь у світовому розподілу праці.

Метою статті є розгляд тенденцій розвитку стратегічних альянсів у сфері інформаційних комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Стратегічні альянси у сфері інформаційних комунікаційних технологій у світовій економіці за кількістю посідають друге місце. На сучасному етапі НТП інформаційні комунікаційні технології найбільш суттєво впливають на розвиток суспільства і світової економіки. Інформаційні комунікаційні технології (ІКТ) є сучасною галуззю економіки, що розвивається прискорено і характеризується складним конкурентним середовищем. Основними областями утворення стратегічних альянсів у сфері ІКТ є електронні компоненти і обладнання, комп'ютерне і офісне устаткування, програмне забезпечення і системи обробки інформації, телефонні комунікації, комунікаційне устаткування.

Розвиток сучасних ІКТ зумовлений досягненнями електронної промисловості. Обсяг світового ринку електроніки, що є одним з найбільших в світі ринків промислової продукції, складає близько \$ 2 трлн. Темпи зростання електронної промисловості у світовій економіці в 3–4 рази випереджають середні темпи зростання промислового виробництва і валового продукту. У ринку електроніки і електронної промисловості є величезний потенціал подальшого розвитку [8, с. 7].

Світовий електронний бізнес розвивається за двома напрямками:

– створення елементно-технологічної бази надвисокого ступеня інтеграції на кремнієвих інтегральних схемах (БІС та СБІС), а також ультраБІС (УБІС) для персональних комп'ютерів, телекомунікаційних систем зв'язку і управління;

– розробка і освоєння інноваційного наукоємкого продукту для наддинамічного світового ринку інформаційних, електронних, комп'ютерних і телекомунікаційних систем [6].

Перший напрям передбачає розробку технологій електронних компонентів, другий – розробку технологій інноваційного наукоємкого продукту на основі електронних компонентів в інформаційних, електронних, комп'ютерних і телекомунікаційних системах.

Вкладення коштів в принципово нові технології створення і випуску мікроелектронних наукоємких продуктів у світовій економіці в 3–5 разів перевищує цей показник в інших галузях промисловості. Вартість заводів з виготовлення електроніки початку–середини 1980-х рр. складала \$ 80–150 млн, кінця 1980-х рр. – близько \$ 300–800 млн, середини 1990-х рр. – понад \$ 1–1,5 млрд. [6]. Вартість сучасної мікроелектронної фабрики перевищує \$ 2 млрд, термін її окупності складає близько трьох років, а збут продукції пов'язаний з серйозною конкуренцією на зовнішньому і внутрішньому ринках [1]. Електронна промисловість належить до числа галузей, в яких витрати на виробництво одиниці продукції суттєво скорочуються при збільшенні обсягів виробництва. Тому конкурентні переваги одержують компанії, які здійснюють продажі у всьому світі, добиваються найбільшого масштабу діяльності і обсягу валового прибутку, що дозволяє їм лідирувати за обсягом інвестицій в розробку нових технологій і термінам упровадження нової продукції.

Складність створення технологій електронних компонентів і наукоємких продуктів на основі електронних компонентів, висока вартість їхніх розробок, прагнення до зменшення витрат виробництва і посилення конкурентних позицій викликає необхідність утворення стратегічних альянсів в сфері інформаційних комунікаційних технологій.

До числа найуспішніших стратегічних альянсів, створених наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. в мікроелектронному бізнесі, відносять співдружність фірм США “Motorola”, “Apple”, “IBM” в розробці мікропроцесора “Power PC”; міжнародну співдружність фірм “IBM” (США), “Toshiba” (Японія), “Siemens” (Німеччина) в розробці у 1995 р. чипа пам'яті місткістю 256 Мегабіт, міжнародну співдружність фірм “IBM”, “Toshiba”, “Siemens”, “Motorola” в перспективній розробці 1996–1998 рр. чипа пам'яті місткістю 1 Гігабіт, міжнародну співпрацю фірм “Toshiba” і “Siemens” в розробці дешевих комерційних чипів пам'яті місткістю 1–16 Мегабіт, міжнародну співпрацю фірм “IBM” і “Siemens” в розробці чипів пам'яті місткістю 16–64 Мегабіт, міжнародну співпрацю фірм “Toshiba” і “Motorola” в розробці чипів пам'яті 16–64 Мегабіт, міжнародну співпрацю фірм “Samsung” (Республіка Корея) і “NEC” (Японія) в розробці чипів пам'яті 256 Мегабіт–1 Гігабіт в 1996–2001 рр., міжнародну співпрацю фірм “Texas Instruments” (США) і “Acer” (Тайвань) в розробці чипів пам'яті 256 Мегабіт–1 Гігабіт у 1996–2003 рр. [6].

Значний досвід формування стратегічних альянсів з іншими провідними світовими виробниками побутової електроніки, програмних і апаратних засобів накопичений компанією “Samsung Electronics”. Серед спільних

проектів компанії слід відзначити такі розробки і продукти: Samsung Austin Semiconductors (спільна конструкторсько-дослідницька робота з компанією Intel зі створення і розширення виробництва динамічних ОЗУ (RDRAM); домашні мережі і Windows CE (спільно з компанією Microsoft); мікропроцесори Alpha Chip (спільно з компанією Compaq); мікропроцесорні картки IC (спільно з компанією Siemens); телефонні системи стандарту CDMA з множинним абонентним доступом, заснованим на кодовому розділенні каналів (спільно з компанією IDC); кабельні модеми (спільно з компанією Cisco Systems); домашні мережі і Java (спільно з компанією Sun Microsystems); участь в розробках відеомагнітофонів нового покоління (спільно з компанією Toshiba) [4].

Серед стратегічних альянсів, що створено останнім часом, слід відзначити співробітництво:

– компанії “Samsung” з компанією “Nanosys” в цілях прискорення комерційного вживання наноматеріалів на ринку електроніки і тонкоплівкових сонячних панелей. Компанії спільно працюють у створенні нового покоління недорогих, ефективніших продуктів в області сонячних панелей, LED-технологій, пам'яті, напівпровідників і дисплеїв [7];

– компанії “Samsung Electronics” з компанією “Seagate Technology plc”, що передбачає різноманітні форми партнерства: передачу компанією “Samsung” компанії “Seagate” свого бізнесу з виробництва жорстких дисків (HDD); розширення і поглиблення крос-ліцензійної патентної угоди між компаніями; взаємні поставки компонентів для виробництва NAND-пам'яті (“Samsung”) і жорстких дисків для персональних комп'ютерів (“Seagate”), спільна розробка рішень для зберігання даних корпоративного класу [9].

Стратегічні альянси відіграють важливу роль в діяльності компанії “Royal Philips Electronics Netherlands”. У співпраці більш, ніж з 30 провідними міжнародними компаніями “Philips” розробляє принципово нові продукти, що скоюють революційний переворот на ринку. Низка стратегічних альянсів компанії “Philips” створювалися у формі спільних підприємств, серед яких слід відзначити спільне підприємство “Philips” і “LG Electronics” в області виробництва і збуту рідкокристалічних екранів з тонкоплівковими транзисторами (TFT-LCD); спільне підприємство “Philips” і “Neusoft Medical Systems Co. Ltd.”, що здійснює спільну розробку і випуск устаткування для комп'ютерної і магнітно-резонансної томографії, ультразвукових і рентгенографічних досліджень з використанням розробок обох компаній [5].

Стратегічними партнерами компанії “Toshiba”, лідера у виробництві офісної і побутової електроніки, в різних областях розробки інноваційних технологій і продуктів, є такі компанії як “Apple Computers”, “Ericsson”, GE, IBM Microsoft, “Motorola”, “National Semi Conductor”, “Samsung”, “Siemens”, “Sun Microsystems” і “Thomson”. Компанією “Toshiba” утворено стратегічні альянси з “Apple Computer” (з метою спільної розробки мультимедійних комп'ютерних продуктів), Microsoft (для виробництва кишенькових комп'ютерів), IBM і “Siemens” (в області напівпровідників), IBM і “National Semi Conductor” (в розробці флеш пам'яті), “Motorola” (в області карток пам'яті), IBM (в розробці кольорових плоских панелей для ноутбуків [2].

На основі узагальнення розглянутого досвіду утворення і функціонування стратегічних альянсів компаніями в сфері ІКТ виділено їх ключові характеристики, що представлено у таблиці 1 та основні напрями партнерства між учасниками в них (табл. 2).

Таблиця 1

Стратегічні альянси в сфері інформаційних комунікаційних технологій

Склад	Мета альянсу	Умова партнерства	Організаційна форма партнерства
1	2	3	4
НДДКР, виробництво			
“Samsung Electronics”, “Nanosys”	Спільна розробка нового покоління недорогих, ефективніших продуктів в області сонячних панелей, LED-технологій, пам'яті, напівпровідників і дисплеїв	“Samsung Electronics” – фінансове і матеріальне забезпечення проекту \$15 млн; “Nanosys” – технології електронних наноструктур	Ліцензійна угода
Виробництво			
“Seagate Technology”, “Samsung Electronics”	Розширення присутності “Seagate Technology” на ринках Китаю і Південно-Східної Азії. Реорганізація власності і основних технологій	“Seagate Technology” придбав пакет акцій 9,6 % на суму 687,5 млн і \$ 687,5 млн готівкою і “Samsung Electronics” – передав бізнес з виробництва жорстких дисків	Кросс-ліцензійна патентна угода. Угоди про взаємні поставки комплектуючих. Угода про спільне виробництво. Частка в статутному капіталі партнера
НДДКР, виробництво			
“Philips”, “LG Electronics”	Спільна розробка і випуск екранів різних розмірів і модифікацій для ноутбуків, моніторів персональних комп'ютерів і телевізорів	Частка Philips в капіталі компанії – 13,2 %. Частка LG Electronics – 86,8 %	Спільне підприємство
“Philips”, “Neusoft Medical Systems Co. Ltd”	Спільна розробка і випуск устаткування для комп'ютерної і магнітно-резонансної томографії, ультразвукових і рентгенографічних досліджень	Розробки обох фірм “Philips” – частка в капіталі 51 % “Neusoft Medical Systems Co. Ltd” – 49 %	Спільне підприємство

1	2	3	4
НДДКР			
“Toshiba Apple Computer”	Спільна розробка мультимедійних комп'ютерних продуктів	Взаємний обмін технологіями і ноу-хау. “Toshiba” – технології виробництва електронних продуктів. “Apple Computer” – технології розробки програмних продуктів	Угода про спільні розробки
“Toshiba”, IBM, “Siemens”	Передові технології виробництва напівпровідників	Взаємний обмін технологіями і ноу-хау. “Toshiba” – передові технології травлення, IBM – технології літографії, “Siemens” – технології інжинірингу	Угода про спільні дослідження

Таблиця 2

Основні напрями утворення стратегічних альянсів в сфері інформаційних комунікаційних технологій

Основна ціль партнерства	Характеристика партнерів
Розробка електронних компонентів надвисокого ступеня інтеграції на кремнієвих інтегральних схемах для телекомунікаційних, інформаційних, комп'ютерних систем	Великі міжнародні компанії, що спеціалізуються на виробництві електроніки і в сфері виробництва продукції, для виготовлення якої потрібні відповідні електронні компоненти
Розробка наукоємких продуктів для інформаційних і комп'ютерних систем на основі електронних компонентів	Великі міжнародні компанії, одним з видів діяльності яких є випуск електронних компонентів/електроніки. Великі компанії, що спеціалізуються у сфері інформаційних і/або комп'ютерних технологій і устаткування
Розробка наукоємких продуктів для комунікаційних систем на основі електронних компонентів	Великі міжнародні компанії, одним з видів діяльності яких є випуск телекомунікаційного устаткування або електронних компонентів. Великі компанії, що спеціалізуються у сфері комунікаційних технологій і устаткування
Розробка наукоємких продуктів для електронних систем, у тому числі у сфері споживчої електроніки на основі електронних компонентів	Великі міжнародні компанії, що випускають побутову техніку, аудіо- і відео пристрої
Розробка електронних компонентів/наукоємких продуктів на основі нанотехнологій	Великі міжнародні компанії з виробництва електроніки і продукції, для виготовлення якої потрібні електронні компоненти Компанії, що спеціалізуються у сфері нанотехнологій
Розробка устаткування для різних підгалузей машинобудування з використанням електронних компонентів	Великі міжнародні компанії, одним з видів діяльності яких є випуск електронних компонентів або електроніки Компанії, що належать до однієї з підгалузей машинобудування і спеціалізуються на виготовленні певного устаткування

Сфери партнерства компаній в галузі інформаційних комунікаційних технологій передбачають не лише партнерства між компаніями у цій сфері, але й у суміжних областях - нанотехнології (“Samsung” з компанією “Nanosys”), медицина (“Philips” і “Neusoft Medical Systems Co. Ltd.”).

Висновки. Узагальнення ключових характеристик стратегічних альянсів у сфері інформаційних комунікаційних технологій і визначення основних напрямів їх утворення надало змогу встановити основні тенденції цього утворення.

Практика утворення стратегічних альянсів набула поширення у сфері міжнародної співпраці, переважаюча частина розглянутих стратегічних альянсів є міжнародними, у яких беруть участь, як мінімум, два партнери з різних країн.

Стратегічні альянси переважно утворюються між компаніями, які поза домовленостями альянсу є конкурентами. Але встановити міру конкуренції між компаніями-партнерами не представляється можливим. Але враховуючи формальні ознаки (більшу частину стратегічних альянсів утворено між партнерами з однаковими видами діяльності, що виробляють схожу продукцію), можна стверджувати про існування конкуренції між ними. Утворення стратегічних альянсів компаніями не є одноразовим. Великі компанії створюють стратегічні альянси з багатьма партнерами. Особливо часто утворюються альянси сучасними компаніями в області наукових досліджень, зокрема, в сфері інформаційних комунікаційних технологій. Кожний з розглянутих стратегічних альянсів припускає спільний внесок партнерів у вигляді виробничих активів, пакетів акцій, технологій і ноу-хау, капіталовкладень у виробництво, доступу до збутових каналів, коштів.

Учасники стратегічних альянсів використовують технологічно та інформаційно-ємні виробничі процеси, застосовують у своїй діяльності результати наукових досліджень та виробляють один або декілька високотехнологічних продуктів. Високотехнологічний продукт неможна виробити за відсутності високотехнологічного виробничого процесу.

Сфери партнерства в стратегічних альянсах охоплюють такі напрями діяльності як наукові дослідження і розробки, виробництво, маркетинг і продажі. Стратегічні альянси можуть бути створені для партнерства як в одній сфері діяльності (наприклад, у сфері виробництва), так і у декількох сферах (виробництво, маркетинг і продажі), а можуть охоплювати і всі види спільної діяльності компаній. Тому виділено три основні типи стратегічних альянсів: виробничий, дослідницький і маркетинговий. Проте, у “чистому” вигляді типи стратегічних альянсів існують рідко. Кожний окремих стратегічний альянс може передбачати різні сфери партнерства і, відповідно, в межах одного альянсу можуть поєднуватися всі типи альянсів.

Література

1. Борисов Ю. Отечественная электронная промышленность: реалии и перспективы / [Электронный ресурс] / Ю. Борисов. – Режим доступа: <http://www.promved.ru/articles/?nomer=28>
2. История Toshiba: создание прорывных технологий в альянсе / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ubr.ua/business-practice/ups-and-downs-in-business/istoriia-toshiba-sozdanie-proryvnyh-tehnologii-v-alianse-61672>
3. Королев В. Формирование стратегических альянсов в российской промышленности / В. Королев, Е. Королева // Проблемы теории и практики управления : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.uptp.ru/content/Disp_Art.php?Num=1932.
4. Официальный сайт компании Samsung/www.samsung.com
5. Офіційний сайт компанії Philips // <http://www.philips.ua/about/company/companypofile.page>
6. Саломатина Л. Н. Тенденции развития мирового электронного бизнеса / Л. Н. Саломатина, С. Л. Передерий // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2010. – № 3. – С. 714–718.
7. Создан стратегический альянс Samsung и Nanosys / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [/www.nanonewsnet.ru/news/2010/sozdan-strategicheskii-alyans-samsung-nanosys](http://www.nanonewsnet.ru/news/2010/sozdan-strategicheskii-alyans-samsung-nanosys)
8. Стратегия развития электронной отрасли в России до 2025 года. Ассоциация производителей электронной аппаратуры и приборов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://komitet2.km.duma.gov.ru>.
9. “Seagate” и “Samsung” объявляют о стратегическом союзе / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.asbis.ua/news/suppliers/seagate-and-samsung-announce-broad-strategic-alignment

УДК 658:330.131.7

В. В. ЛУК'ЯНОВА, А. В. СВИДЕРСЬКА
Хмельницький національний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено особливості методів кількісної оцінки ризиків операційної діяльності. Встановлено та проаналізовано в динаміці рівень сукупного операційного ризику та його окремих компонентів. Запропоновано заходи щодо зниження операційного ризику діяльності аналізованого підприємства.

The features of methods of quantitative estimation of risks of operating activity are probed. It is set and analysed in a dynamics level of the combined operating risk and his separate components. Measures are offered on the decline of operating risk of activity of the analysed enterprise.

Операційна діяльність безумовно пов'язана з ризиком. Відомо, що більший прибуток приносять операції з підвищеним рівнем ризику, але, водночас, зростає загроза втрати фінансової стійкості. Ризикованість операційної діяльності ще більш посилилася в сучасних умовах в зв'язку з різким загостренням конкурентної боротьби внаслідок впливу внутрішніх і зовнішніх факторів. З огляду на це, виникає потреба в розробці ефективної методики оцінки та аналізу ризиків операційної діяльності.

Проблемами ризиків діяльності підприємства займаються видатні вітчизняні й іноземні вчені, такі як О.Р. Беднарська, Л.М. Гутко, В.Й. Даньків, О.В. Єнгалічов, Н.В. Клочкова, Дж. Пікфорд та ін., проте питання оцінки та діагностики операційних ризиків залишаються малодослідженими і потребують наукового вивчення.

Метою дослідження є аналіз та практичне застосування методів оцінки ризиків операційної діяльності для промислового підприємства та надання рекомендації щодо їх зниження.

Ризик операційної діяльності – це ймовірність виникнення збитків чи недоодержання доходів у процесі здійснення операційної діяльності порівняно з прогнозованим варіантом [1]. Розглянемо особливості дослідження операційного ризику на основі двох методів: операційного аналізу та статистичного методу.

Як відомо, метою операційного аналізу є з'ясування, що відбудеться з фінансовими результатами, якщо обсяг виробництва зміниться [2]. Проте сфера застосування даного методу є значно ширшою і дозволяє не лише оцінити рівень загального операційного ризику, але й врахувати, що сукупні постійні витрати підприємства